

ancieele regeling
deel van een Ad-
partijde persoo-
kerkgroep) zeg-
amen in studie
er einde gebracht
om 's Heeren wil,
el wijze aanstoot
en wij en ande-
onden getuigen,
entwille niet ge-

stige overweging

terwille van het
even heeft, niet
an. Hoe ook Uw
iden, wij meenen
a te nemen hou-
t te moeten doen

ig van onze des-
dering, zag ons
a.s. antwoordde
stel in te gaan.

tuur voornoemd
d. BERG.

len, 26 April '47.
van Geref. M.V.
en.

8 Maart 1947
n de Algemeene
m Uw Bond een
der voorwaarde
n ons schrijven

nals wij dit ge-
J op 23 Nov. '46

t, waarover wij
in daarna zullen

1 Juni a.s.

in M.V. op G.G.

secrese

de Kerken van
giffen. De bis-
blijk van mede-
werk in Gods

m leeningen ge-
toegezegd, het-
et worden. Dat
en. Ons dunkt,
bedoeling had-
een gelegenheid
et den penning-
het vanavond
We hebben ons
kaar te krijgen
en deze binnen

nen melden dat
het verzoek geen

ref. Kerken van

15 Tiel.

bommel. Giro
f 5.—; G. G. te
f 10.—; A. A. J.
N. te A. f 250;
0; W. V. te G.
reukelen f 10.—

j.) zoekt
SPONENTIE.
Bureau „De
es.

DER WIL MIJ
EN?

z. k., 24 j., bel.
art. 31), goed
ich gaarne ge-

ERSBEDRIJF
a. In verband
st bij de Ned.
ld. of Overijse
even No. 244.
matie", Goes.

NGEBODEN:
'37—11 Oct.

33—27 Dec. '36
1 2e jaargang.
5 April '41—
inde).

jaargang 14

Wie biedt?
o. 243, Bureau
te Goes.

van de leer der paradoxale relatie tusschen „gestalte”
en „gehalte”.

Het blad vervolgt: „in 1815: de Triniteit, de chris-
tologie, de verkiesing, de leer van zonde en genade,
de eschatologie en het kerkbegrip volkomen in de
schaduw; in 1945 de theologische worsteling juist
rondom deze stukken”. Ons tijdsbeeld echter ziet er
anders uit: in 1815 genoemde confessionele inhou-
den onttrokken aan de respectvolle aanvaarding er-
van als voor alle eeuwen geldende materiele inhou-
den eener goddelijke openbaring, en bijzetting ervan
in het mausoleum der slechts om hun genesis in een
worstelend verleden respectabele grootheden; in 1945
fundering van deze onttrekking zoowel als van deze
bijzetting met beroep op de leer van een formeel
biblicisme.

Schrijver construeert vervolgens: „in 1815 mora-
lisme en optimisme; in 1945 een vrijwel volkomen
ontbreken van deze begrippen”. Wij op onze beurt
zeggen: in 1815 voorzichtig gecamoufleerde erken-
ning van de denkhouding der hubris²⁾ van de huma-
nisten op ethisch en cultuurfilosofisch terrein; in
1945 principiele doortrekking van deze erkenning,
en tevens de brutaalste camouflage daarvan, immers
onder quasigeoofscriticietisch doch fundamenteel-
autark zich wanend geschied op de hubris³⁾ der
humanistische autarkie van den mensch.

Bij schrijver volgende schetslijn: „in 1815 een Al-
gemeen Reglement, waarbij met het karakter der kerk
als Kerk van Christus typisch niet gerekend is; in
1945 een werkorde die de eerste bres in de massieve
wallen juist van deze bestuursorganisatie beteeke-
en de voorbereiding voor een Bijbelsch verantwoorde
kerkorde”. Daartegenover zien wij de situatie zóó:
in 1815 een Algemeen Reglement, waarbij het karak-
ter der kerk als Kerk van Christus typisch miskend
is; in 1945 een werkorde, die min of meer aan de ge-
geven grootheid van het voormalige Ned. Herv. Kerk-
genootschap weer het recht geeft zich te doen hooren,
en in beslissingen mee te spreken, maar zonder
vóór die concrete grootheid wederom Kerk van
Christus, staande op het fundament van aposte-
len en profeten, te doen worden; een werkorde der-
halve, die niet aan Christus, doch aan de zich chris-
ten noemenden het bestuursrecht toekent, en daarbij
hun zelfgekozen naam van „christen” weigert te vul-
len met den door Christus ervoor bepaalden exclu-
sieven inhoud.

Op dit laatste stramien verder bordurende, merkt
schrijver op: „In 1815 een Nationale Synode, door
den Raad van State ten zeerste ontraden, omdat daar
zeer zeker „de zuiverheid der Hervormde godsdien-
stleer ter sprake zou komen en daarbij niet altijd de
gematigdheid zoude plaats grijpen, welke alleen de
rust der kerk kan verzekeren”; in 1945 de eerste Ge-
nerale Synode sinds 1619”. Maar wij zien de dingen
anders: in 1815 een synode, die den weg baande voor
de ontkenning der kerk, en dit onder politieke
pressie; en in 1945 een nieuwe generale synode, die,
door zich de eerste na zooveel eeuwen te noemen,

²⁾ Zie ¹⁾.

³⁾ Zie ¹⁾.

ook ten hoogste onzeker zijn, en zou eigenlijk dikwijls
moeten herhaald worden, omdat het zijn grond heeft
in en afhankelijk is van de wisselbare gemoedsgesta-
ten en overtuigingen van den gedoopte omtrent zijn
genadestaat, en niet vast is in de vrije en onwankel-
bare genade en trouw van God”.⁴⁾

Wanneer nu Wormser den doop teekent als de ver-
zegeling van „de waarheid” van Gods verbond; van
zijn woord en belofte, dan is die doop voor hem toch,
of liever, juist en geheel en al, de verzegeling van
de volkomene verlossing, welke alle
gedoopten in Jezus Christus hebben.

Als hij dat betoogt, wijst hij er op, dat er bij vele
godvruchtigen een ernstig misverstand ten aanzien
van het genadeverbond en de verzegeling daarvan
heerscht.

Wormser wees er in zijn betoog namelijk op, dat
de besnijdenis een teeken en zegel is van het genade-
verbond; dat in plaats van de besnijdenis de doop is
gekomen; en dat de besnijdenis en dus ook de doop
„tag op de besnijding van het hart”. En het misver-
stand, dat Wormser ten aanzien van deze kwestie
overal zag tieren, bestond hierin, dat velen, „wan-
neer zij van de besnijding des harten hooren spreken,
denken aan de wederbaring en vernieuwing van het
hart door den Heiligen Geest”.⁵⁾

Natuurlijk is dat op zichzelf genomen heelemaal
niet verkeerd. Maar deze menschen gaan wel scheef,
„wanneer zij, gelijk zoo dikwijls geschiedt, het werk
van den Heiligen Geest afscheiden van het werk van
CHRISTUS in zijn dood en opstanding”. Want naar
Christus' eigen woord bestaat het werk van den Hei-
ligen Geest in de harten van Gods kinderen alleen in
het toepassen van wat Christus verworven
heeft. „Alles dus wat de Heilige Geest toepast,
is door CHRISTUS verworven; is, uit hetgeen
van CHRISTUS is, genomen”.

Dit geldt nu ook ten aanzien van de wedergeboorte.

⁴⁾ Idem, p. 49/50.

⁵⁾ Idem, p. 77.

„zich verstijft”, als ware er sinds 1834 geen vrijge-
maakt gereformeerd kerkelijk leven met eigen gene-
rale synodes geweest, en die voorts, met onderhou-
ding van nauw contact met een sindsdien door steeds
meerderen om zijn valsche en ijdele unificatiepogin-
gen betreurd politiek regeeringsblok, wetenschappelij-
ke, barthiaansche formules hanteert tot fundeering
van een soortgelijke unificatie als de „verlichte des-
poot” koning Willem I heeft gezocht, echter zonder
haar te kunnen doorzetten; om tenslotte in resolu-
ties, die op het barthianisme geïnspireerd zijn, tus-
schen de „soophrosunê” en een principiele levens-
houding een kloof te graven; het liberalistische
„gematigdheidsbegrip” in te ruilen voor een gema-
tigheidsdynamiek; en de alzo langz suggestie-
ven weg verkregen valsche rust der kerk dienstbaar
te maken aan een valsche rust in het koninkrijk der
Nederlanden; dit alles dan onder systematische ver-
mijding, nog steeds, van het thema der zuiver-
heid der kerk, als generaal-synodaal gespreksthema.

Schrijver betoogt: „in 1815 een kerkorganisatie
vrijwel van buiten af aan de kerk opgelegd; in 1945
een kerkorde, die alleen door de kerk zal kunnen
worden aangenomen”. Wij stellen er tegenover: in
1815 een organisatie wel van boven af aan de kerk
opgelegd, maar dan toch alleen door haar zelf aán-
genomen, omdat ze den moed miste, zich te hou-
den, ook tegenover een koning, aan de grondgedach-
ten van artikel 31 der K.O.; en in 1945 een kerk-
orde, die, omdat de confessionele reformatie der
Hervormde kerk ontbreekt, en de barthi-
aansche deformatie met open oogen wordt doorge-
voerd, geen plaats kan inruimen voor het toch aan
alle christelijke samenlevens fundamentele artikel
31 der K.O.; en die deswege slechts om deze reden
door de bedoelde kerk aan te nemen zal zijn, dat deze
alsdan niet Christus doch zichzelf aanneemt,
den hoogmoed (hubris) scheldende, in 't uur, waarin
zij eraan ten offer valt.

„In 1815”, zoo vervolgt onze auteur, „in 1815 een
proponentsformule, die op zichzelf juist was, want
inderdaad heeft de belijdenis alleen gezegd VOOR-
ZOOVER zij met het Woord Gods overeenkomt”,
maar die destijds de bedoeling had, „een ruime mo-
gelijkheid te scheppen voor individuele afwijkingen”.
In 1945 daarentegen — zegt hij — het besef, „dat de
confrontatie van de belijdenis met de Schrift een zaak
van de kerk is in haar vergaderingen”. Wij antwoor-
den: in 1815 een proponentsformule die onzedelijk
was; want de in de belijdenis zelf vervatte
erkenning van eigen appellabel-zijn aan Gods Woord
werd erin weggemoffeld, teneinde alle serieuze ker-
kelijk appel VAN de theologen-voorgangers OP de
Schrift bij voorbaat den kop in te drukken, en Gods
Woord als index controversiarum — rechter in twist-
gedingen — op zij te werpen. In 1945 confrontatie
van de belijdenis met een kerk, die tot in haar laat-
ste hoogerleeraarsbenoeming toe haar uiterste best
doet, zorg te dragen, dat de kerk index — rechter —
over de „Schrift” is (gelijkwaardige „gestalte”
immers van „Gods Woord met de prediking”), en niet
de Schrift over de kerkelijke iudicia. En in dit alles
het vergeten van de toch wel zeer eenvoudige waar-

Er is geen wedergeboorte, geen besnijding des har-
ten, dan die bestaat in de toepassing door
den H. Geest, van den dood en de opstanding van
CHRISTUS, waarin de wedergeboorte van de gan-
sche Kerk begrepen is.

De besnijding, de wederbaring van de gan-
sche Kerk ligt in CHRISTUS' persoon,
als haar Plaatsbekleeder en Borg, en is door Hem
uitgewerkt en verworven. Uit het Zijne
wordt de besnijding en wederbaring genomen door
den H. Geest, wanneer Hij die toepast aan bijzondere
geloovigen, en hen personeel wederbaart door de
kracht, die ook CHRISTUS zelve wedergebragt heeft
uit den dood. Hebr. XIII : 20.....

De besnijding van het hart is dus wel de we-
derbaring van het hart door den H. Geest;
maar die onderwerpelijke besnijding en we-
derbaring der afzonderlijke geloovigen ligt, voor al
de geloovigen te zamen, voorwerpelijk in
CHRISTUS, in wiens dood en opstanding zij allen te
zamen begrepen en besneden zijn”.⁶⁾

Het is nu bij deze „voorwerpelijk”, in Christus lig-
gende, wedergeboorte, „bij deze voorwerpelijke
verlossing, bij deze voorwerpelijke genade,
dat wij ter juiste waardering van het genadeverbond
moeten stilstaan, omdat uit CHRISTUS als het voor-
werp des geloofs de genade en verlossing in de onder-
werpen nederdaalt, wanneer de Heilige Geest toe-
past wat Hij, uit hetgeen van CHRISTUS is,
neemt.

Daarom zeiden de vaders, die zeer goed wisten dat
de Heilige Geest het hart wederbaart, met
zooveel juistheid, dat het waarachtige ge-
loof den mensch wederbaart: „Wij gelooven, dat
dit waarachtige geloof, in den mensch
gewrocht zijnde door het gehoor des Woords Gods en
de werking des Heiligen Geestes, hem weder-
baarten maakt tot een nieuwe
mensch”. Gel. Bel. 24.

⁶⁾ Idem, p. 78/9.

heid, dat confrontatie van de belijdenis met de kerk
evenmin vruchtbaar wezen kan als eenige andere
confrontatie van uitspraak met spreekster.

En nu de klap op de vuurpijl: „in 1815”, aldus
schrijver, „heel Nederland nog wel zoo ongeveer ker-
kelijk; in 1945 het besef van de harde noodzaak van
de herkerstening van ons volk”. Maar iets anders
zien wij: in 1815 het volk „nog wel zoo wat kerke-
lijk”, maar meer en meer onchristelijk; in 1945
daarentegen een kerk, die eerst zichzelf en daarna
het volk de facto ont-kerstent door al haar belang-
rijke posten te vergeven aan de leerlingen van Barth,
den man, die het op den man af komende bondsmotief
van den mensch als partner Gods principieel gene-
raal maakt; die de neutraliteit wel theoretisch in
den ban doet, maar om ons in hetzelfde moment te
komen verzekeren, dat het „al”, waarin en waar-
tegenover wij niet neutraal zullen mogen zijn, welis-
waar geen „niets”, maar dan toch slechts een „iets”
is op den rand van het „niets” (K. D. III, 1, 430),
een aan het „niets” grènzend „iets” (431); den man,
die „God” ziet lijden en triumfeeren voor een coördi-
natie van tegenstellingen, welke coördinatie echter,
hoewel in Christus achter en vóór ons liggende,
geenszins in ons aan eenige „houding” vorm ver-
mag te geven; en die aldus — ondanks zijn vervreem-
ding van Emil Brunner — in het voor de herkerste-
ning van volk en kerk-genootschap zoo betekenisvolle
begrip der „navolging Gods” ondanks ingrij-
pende verschillen betreffende het axiologische waar-
deeren der „verlossing” (bij den één als „neen”, bij
den ander als „ja” Gods tot „deze wereld” opgevat),
toch tenslotte hem weer in de armen valt; twee „ma-
gere” koeien, die alle „vette” der kerkelijke tradi-
tie verslinden, zonder echter zelf te kunnen groeien
in der eeuwigheid (443). Ook deze man wilde wel
van harte gaarne den „geest” van 2 Tim. 1:7 te-
genover den geest der knechtschap en der vreeze
plaatsen (K.D. I, 2, 437); ja zelfs, hij wilde — het
lijkt wel een correctie op „1815” — aan den Geest
der „soophrosunê”, bij hem als Geest der „Verstân-
digheid” in 2 Tim. 1:7 verstaan (K.D. I, 2, 437)
zooveel eere geven als de „Moderierte”, de man der
gematigdheid van „1815”, ook bij hem zijn onere
krijgt, als deze van zijnentwege een consilium
abeundi⁴⁾ krijgt: die twijfelbaar die het „gulden mid-
den” houdt (III, 1, 433), den impotenten stumper,
die lachen kan noch weenen. Maar deze Barth heeft
aan den christen, die de navolging Gods
hier beneden wil volbrengen, toch geen andere ruimte
daarvoor gegeven dan die in het „iets”, dat aan den
rand van het „niets” ligt. En een kerk, die in 1947
haar jongsten hoogerleeraar vindt in een man, die in
zijn „visie” op louter „teekenen” de „vaart” naar
en vanwege een „beteekende zaak” zichzelf en
ons onmogelijk maakt, zulk een kerk moest zich maar
niet wagen aan een bemoeiden de contrastee-
ring van 1815 en 1945, de twee jaartallen van een
volk, een kerk, „na de bevrijding”. We hooren haar
wel zeggen: ontwaak gij die slaapt, en sta op uit de
dooden, maar als iemand, ontwakende, haar hand zou

⁴⁾ Consilium abeundi: ongevraagd ontslag.

Alle toepassing door den H. Geest heeft
plaats door het geloof, dat Hij werkt; maar
hieruit volgt dan ook, dat alles wat door den H.
Geest toegepast wordt, vooraf in CHRISTUS aanwe-
zig moet zijn, en dat niets toegepast wordt dan het-
geen de geloovige in CHRISTUS door het geloof
vindt; dat dus ook zijne besnijding en wederbaring
des harten buiten Hem verwervend uitgewerkt
moet zijn door CHRISTUS, zal zij in hem toepas-
send gewrocht worden door den H. Geest. Het is daar-
om dat de H. Geest niemand ter zaligheid leidt, an-
ders dan door hem te leiden tot het geloof in
CHRISTUS, waardoor hij wedergeboren wordt”.⁷⁾

En nu is in het oude verbond de besnijdenis
en in het nieuwe de doop het „zegel en onderpand
van de geestelijke besnijdenis, die op eenmaal
door den dood en opstanding van CHRISTUS voor
de gansche Kerk van het begin tot het
einde der wereld, zou uitgewerkt en ver-
worven worden, en die, (uit het zijne genomen
wordende), in der tijd aan de bijzondere geloovigen
door den H. Geest wordt toegepast.

Alzo schrijft de apostel, dat ook de christenen uit
de heidenen besneden zijn: Col. II : 10, 11: „En gij
zijt in Hem (CHRISTUS) volmaakt, die het Hoofd
is van alle overheid en magt; in welken gij
ook besneden zijt met eene besnij-
denis, die zonder handengeschiedt,
in de uittrekking van het ligchaam
der zondendes vleesch, door de
besnijdenis van CHRISTUS”.⁸⁾

Op deze wijze handhaaft Wormser de rijke, refo-
matorische waarheid, dat de doop is een zegel en on-
derpand van de volkomen verlossing welke in Chris-
tus Jezus is en die alle bondelingen krachtens Gods
belofte „in Jezus CHRISTUS hebben” en die hun
in den doop waarachtig verzegeld wordt.

C. V.

⁷⁾ Idem, p. 79.

⁸⁾ Idem, p. 79/80.